

»neskončno« veliko časa) pravopisno zanesljivo predeleževal dopise ali jim dajal dokončen pravopisni žegen; po sili razmer dopušča sporne stvari in je neodgovorno sklicevati se nanj, češ da ni imel nič proti takemu in takemu zapisu. Vsak avtor, če se ima za Slovenca, se je dolžan toliko pobrigati za pravopis (konec koncev brez njega ne moremo in večina normiranih stvari ni sporna!), da ne predloži uredništvu kakršnegakoli neotesanega približka; če pa nalogi ni kos, naj si poišče lektorja, preden svoj umotvor odpošlje. (Če drugega ne, je lektor pripraven vsaj za to, da prevzame odgovornost.)

Če se bo kdo resnično poglobil v te zadeve, bo spoznal in priznal, da je treba SP 1990 izdatno razširiti z mnogimi podatki, ki so temelj planinskega pisanja. Mislim, da

bi temeljita izdelava take razširitev skupaj z obsežnim slovarčkom najbolj nujnih imen (slovar, ki bo nekoč dodan SP-ju, bo rešil le majhno število planinskih problemov) dosegala raven visokokvalitetne diplomske naloge, če ne bi prehajala že v zahtevnost magistrske naloge. (Sicer pa je o ravni naloge težko soditi, saj trenutno stvari niso domislili niti doktorirani učenjaki.) Zato naj si moj oporečnik ne domišlja, da bo čez noč roko-hitrsko rešil te probleme s priložnostnim člankom. Pa tudi ne z bridkim SP ob boku in s pretentanjem materni jezik ljubeče slavistke.

(To je prirejen izveček iz članka, ki je v polnem obsegu izšel v Slavi št. 1—2/1994—95 in bil prevetren v lingvističnem krožku Filozofske fakultete 20. novembra 1995.)

RAZVOJ DELA Z MLADIMI V PLANINSKI ORGANIZACIJI

USPEHI POD MENTORSTVOM IZKUŠENIH

IRENA MUČIBABIĆ

Od ustanovitve slovenske planinske organizacije leta 1893 pa do I. svetovne vojne je bila manjša pozornost planinske organizacije namenjena le delu podmladka — dijakom, katerim je omogočala popuste v planinskih kočah. Vzgojnega dela z mladimi ni organizirala planinska organizacija, saj je imela predvsem narodne cilje in na podlagi teh tudi gospodarske (gradnja slovenskih koč, nadelava poti). Z mladimi so delali posamezniki, velikokrat profesorji.

Po I. svetovni vojni so se stvari začele počasi premikati. Leta 1921 je **Pavel Kunaver** napisal knjigo »Na planine«, namenjeno »vsem, ki se zanimajo za planinstvo... posebno mladini«. Planinska mladina je ponekod začela organizirano delovati (dijaško planinsko društvo »Skuta« na mariborski gimnaziji, »Sinja zarja« v Ajdovščini in Šturjah, taborjenja v okviru Zveze mladinskih društev na Tržaškem...).

DELO DO ZAČETKA II. SVETOVNE VOJNE

Planinska organizacija se je naposled začela zavedati, da mora posvečati organizirano skrb podmladku. Tako so novembra leta 1933 na skupščini SPD sklenili, naj Osrednji odbor SPD takoj razmisli o ustanovitvi mladinske organizacije in izdela pravilnik. Nastale pa so težave zaradi šolskih predpisov, ki niso dovoljevali včlanjevanja v organizacije, ki bi lahko bile tudi politične. Tako je bilo članstvo v mladinskem odseku SPD kar nekaj let posredno — preko Ferijalnega saveza (FS). Za vzgojo mladih članov pa so se namenili pokrbeti z dijaškimi kolonijami (temu so namenili Malnarjevo kočjo na Črni prsti), s predavanji, smučarskimi tečajji in izletji. Že leta 1935 so na občnem zboru SPD poročali, da je mladinski odsek v polnem razmahu, pomembnost mladih članov SPD pa je razvidna tudi iz pregleda članstva — s tem letom se začne delitev članov na redne, akademsko skupino in mladince.

Na področju dela z mladimi je bil zelo aktiven Pavel Kunaver. Ugotavljal je, da so mladi še premalo planin-

ske izobraženi, da precejujejo svoje sposobnosti v gorah in da primanjkuje vodij mladih, vse to pa botruje prepogostim nesrečam mladih ljudi v gorah. Zavedal se je tudi pomena poklicnih pedagogov pri delu s planinsko mladino in ugotavljal, da zelo malo mladih planincev vodi poklicni pedagog, kar »je škoda, je greh nad mladino«. Ker je bilo delo z mladimi še vedno usmerjeno na dijake, je leta 1941 priporočil, naj se delo z mladimi začne že pri nižješolcih, ki so bolj dovzetni za nauke.

USTANOVITEV MLADINSKE KOMISIJE

Organizirano delo z mladimi je prekinila II. svetovna vojna. V prvih letih po njej so imeli v planinski organizaciji nekaj težav z vključevanjem mladine, saj je bila ta preza-poslena z obnovitvenimi deli. Planinska vzgoja v tistem času je imela bolj pridih politične oziroma obrambne vzgoje, ki naj bi mlade vzgajala v duhu socialistične družbe in v pripravljenosti na obrambo države.

Ko se je delo z mladimi planinci spet postavljalo na noge, so začeli razmišljati o primernih vodij mladih. Leta 1949 je na regionalnem sestanku gorenjskih PD **Kosta** iz Trziča poudaril tisto, o čemer je že pred vojno pisal P. Kunaver — naj se z mladimi poveže tudi učiteljski kader in naj jih vodi v gore v skupinah, saj se je tak način pokazal kot dober in je mladino zelo navdušil za planinstvo.

Delo z mladimi se je po vojni razširilo na osnovnošolce (pionirje), ponekod so začeli ustanavljati pionirske odseke. V petdesetih letih so se PD začela povezovati s šolami in so ustanavljala planinske skupine, da pa bo učiteljski in proforski kader potrebno navdušiti za planinstvo, so govorili celo na plenumu PZJ leta 1953.

Ker se je delo s planinskim podmladkom razširjalo, se je v planinski organizaciji pokazala potreba po ustanovitvi komisije, ki bi bila pristojna za mladino. Tako je bil leta 1956 na 4. redni skupščini PZS sprejet sklep o ustanovitvi Mladinske komisije (MK) pri PZS. Ta komisija je takoj intenzivno pričela delati. Še isto leto je organizirala posvet vodij MO, takoj naslednje leto pa začela izobraževati mladinske vodnike.

Potencialni vodstveni kader mladih planincev so seveda planinsko izobraženi pedagoški delavci, zato so na plenumu PZJ leta 1957 predlagali, naj v programe vseh šol, ki šolajo bodoče pedagoške delavce, vključijo tudi planinstvo.

Da bi MO spodbudila k čim večji dejavnosti, je MK istega leta razpisala enoletno tekmovanje med MO, ki je postalo pod geslom »Mladina in gore« v naslednjih letih tradicionalno, ocenjevali pa so organizacijo, terensko delo, vzgojo članstva in vpliv na ostalo mladino. Ravno zaradi sistema ocenjevanja je v naslednjih letih to tekmovanje zašlo v krizo, a je vseeno potekalo. Tekmovanja, različna zborovanja, spominski pohodi itd. so bili v tistih in naslednjih letih značilne oblike druženja mladih planincev.

NOVA KATEGORIJA: MENTORJI

V letih 1963/64 je MK sprejela sklep o uvajanju planinske šole v MO. Najuspešnejši mladi naj bi potem kandidirali za mladinske vodnike.

Do leta 1968 je MK za delo z mladimi izobraževala le mladinske vodnike, tega leta pa se jim je pridružil nov kader — mentorji. Seminarja za prosvetne delavce, organizirana aprila na Mrzlici (33 udeležencev) in avgusta v Vratih (9 udeleženk), sta bila po mnogih letih govorjenja o tem, da bi morali pedagoške delavce vključiti v delo z mladimi planinci, prva konkretna poteza v tej smeri. V letih 1969/70 so veliko pozornosti posvetili planinskim mentorjem, uvedli so tudi naziv »mladinski vodnik — mentor«. Ob koncu tega obdobja so imeli že blizu 200 evidentiranih mentorjev.

Seveda so v MK želeli spodbuditi k hoji v gore tudi več otrok, zato so za osnovnošolce leta 1969 uvedli akcijo »Pionir planinec«, ki je prinesla dobre rezultate in pod imenom »Mladi planinec« poteka še danes.

Leta 1970 je bil prvi seminar za inštruktorje planinske vzgoje, katerih vzgojno delo je nepogrešljivo na vodniških in mentorskih tečajih.

Delo z mladimi je postajalo vse bolj razširjeno, tudi zato, ker so vodje mladih imeli možnost izobraževanja (mladinski vodnik, mentor). V letih 1971 do 1973 so na MK celo ugotavljali, da uspevajo planinske skupine le

pod mentorstvom prosvetnih delavcev in da bo potrebno mentorske seminarje množično razširiti. Delo z mladimi je posegalo na različna področja. Kulturno literarna komisija pri PZS je, na primer, uvedla planinsko bralno značko — do sredine leta 1974 so podelili 28 značk. Leta 1975 se je vzgojno delo z mladimi razširilo na predšolske otroke z akcijo »Ciciban planinec«, pripravili pa so tudi seminarje za mentorje te akcije.

Planinstvo je prodrlo tudi na Pedagoško akademijo — tečaj v delu študija o izvenšolskih dejavnostih je leta 1977 vodil **Tine Orel** v sodelovanju s KVIZ. Podoben tečaj so imeli tudi naslednje leto. Pod vodstvom **F. Krpača** je planinstvo potekalo tudi v študijskih letih 1992/93 in 1993/94 kot možna izbira v okviru izbirnega predmeta Šport II.

NAJRAZLIČNEJŠE PLANINSKE ŠOLE

Planinska organizacija ima danes dobro razvit vzgojno-izobraževalni sistem. Z akcijami za mlade in z izobraževanjem kadra, ki dela z mladimi planinci, se ukvarja MK. Za vzgojo kadrov ima MK od leta 1980 usposobljen vzgojno-izobraževalni center v Bavšici. Akcija »Ciciban-planinec« za predšolske otroke, »Mladi planinec« za osnovnošolce, vsakoletno tekmovanje »Mladina in gore« v znanju s področja planinstva, tečaj gorništa za vse, ki bi radi poglobili gorniško znanje, vendar nimajo želja po vodniškem delu, seminarji za planinske mentorje in tečaji za mladinske planinske vodnike za vse, ki bi se radi ukvarjali z mentorstvom in vodenjem mladih po gorah — to je del akcij MK. Tu je še osnovni vzgojno-izobraževalni program »Planinska šola«, ki je pod okriljem KVIZ in je namenjen tudi starejšim, a ga večinoma opravijo osnovnošolci.

Navedla sem le tisti del planinsko-vzgojnega sistema, ki je namenjen mladim in njihovim vodjem. Vzgoja mladih planincev v planinski organizaciji je na dokaj visoki ravni, kljub temu pa stanje ni idealno. Manjka nam ustreznih priročnikov za mlade planince in delo z njimi, marsikatero PD se ne zaveda dovolj pomena dela z mladimi.

Na koncu tega pregleda skozi razvoj dela z mladimi verjetno ne bo odveč ponovno poudariti pomena vseh, ki skrbimo za vzgojo planinskega podmladka. Mentorstvo mladim je zahtevna, odgovorna in prijetna naloga, ki rodi uspehe le, če se je lotiš predvsem »s srcem« in seveda z jasnim ciljem, kaj želiš z mladimi doseči.

Od začetkov mentorstva mladim planincem pa do danes se je pokazalo, da so mentorji eden od najpomembnejših ali celo najpomembnejši dejavnik planinske vzgoje mladih. Zato bi si zaslužili večjo pozornost planinske organizacije, PD in vzgojno-izobraževalnih ustanov.

Podrobnejši pregled razvoja dela z mladimi planinci je opisan v diplomskem delu Razvoj in pomen mentorstva mladim, ki je dosegljivo na MK PZS.

Viri:

- * Justinek, D., Mikoš, M. (1981): Zgodovina Mladinske komisije. Seminarška naloga — 2. Bavšica.
- * Gore in ljudje (1946—1947). Ljubljana.
- * Obvestila PZS (1992—1995). Ljubljana: PZS.
- * Planinski vestnik (1910 do 1918, 1922 do 1944, 1948 do 1995). Ljubljana.
- * Razpis '95. (1995). Ljubljana: MK PZS.

Podpornik GRS za leto 1996

Gorska reševalna služba pri PZS je letos spet izdala lične nalepke, ki jih prodaja svojim podpornikom. Lepe nalepke, primerne za lepljenje na avtomobile ali

na stene, so v dveh izvedbah, tako da jih je mogoče nalepiti (na primer) na zunanjo ali notranjo stran stekla. Po 500 tolarjev so na voljo v tajništvo PZS in v nekaterih planinskih društvih.

